

«ЗВЯЗДА» – «ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА»: ПРЫКЛАД ТВОРЧАГА СУПРАЦОЎНІЦТВА

Шмат добрых, цёплых слоў у адрас юбіляркi – старэйшай беларускай газеты «Звязда» – было выказана на навукова-практычнай канферэнцыі, прысвечанай знамянальным датам – 90-годдзю з дня нараджэння «Звязды» і 85-годдзю «Советской Белоруссии». Выступаючыя адзначалі вялікую ролю гэтых газет у справе выхавання, грамадскай думкі, дзяржаўнага станаўлення, усталявання дэмакратыі ў краіне, у барацьбе з негатыўнымі праявамі. Гэта быў адкрыты ўрок для маладых журналістаў згаданых вышэй газет, якія прысутнічалі ў зале, дзе праходзіла канферэнцыя. Сёння ім працягваць справу сваіх папярэднікаў, якія закладвалі першыя цагліны ў падмурак будаўніцтва беларускіх газет, прынеслі ім вядомасць, прызнанне мільёнаў чытачоў розных пакаленняў.

Мне як былому звяздоўцу, пазней – рэдактару газеты «Чырвоная змена», хочацца засяродзіць увагу на ролі газеты «Звязда» ў справе выхавання журналісцкіх кадраў у нашай краіне, рабоце з чытацкай аўдыторыяй у 60–90-я гады мінулага стагоддзя. І тут без увядзення ў тэкст новага персанажа – «Чырвонай змены» – не абыйсціся. Недасведчаная ў гісторыі журналістыкі людзі называюць «Звязду» старэйшай газетай, а «Чырвоную змену» яе дзіцем, або, у лепшым выпадку, малодшай сястрой. Памыляюцца, гэта былі газеты – роўныя па сіле і фармату, якасці і ўплыву на чытацкую аўдыторыю. І нацэленасць у іх была аднолькавая – выхаванне чалавека – працаўніка, патрыёта, гуманіста, інтэрнацыяналіста.

Па ўзросту «Чырвоная змена» ўсяго на чатыры гады маладзейшая за «Звязду». Працавалі там у большасці выпускнікі факультэта журналістыкі Белдзяржуніверсітэта. Бываючы тут на практыцы, моладзь добра ведала тэматыку выданняў, мела магчымасць праявіць свае здольнасці, замацаваць тэарэтычныя веды на практыцы. Мелі месца пераходы журналістаў адной газеты ў другую. На гэта былі свае прычыны. З «Чырвонкі» ў «Звязду» ішлі тыя, хто адчуў, што ён па ўзросту перарос юнацкую тэматыку, што яму не хапае запалу, увішнасці, імпульсу, уласцівых для журналіста камсамольскай газеты. Некаторых прыцягвалі больш высокія заробкі, ганарары, магчымасць хутчэй вырашыць жыллёвае пытанне. У той жа час можна прывесці і адваротныя прыклады. Вярнуліся са «Звязды» Васіль Хорсун, аўтар гэтых радкоў, многія іншыя журналісты. Атрыманы ў «Звяздзе» вопыт у многім пасадзейнічаў павышэнню іх прафесійнага росту, прасоўванню па службовай лесвіцы.

Дзесяткі журналістаў «Чырвонкі» на ўсё жыццё захавалі вернасць сваёй газеце. Нягледзячы на неаднаразовыя запрашэнні перайсці на працу ў «Звязду», да пенсійнага ўзросту працавалі на сваіх месцах фотакарэспандэнт Фё-

дар Бачыла праслаўлены партызан, (у гады вайны ён пусціў пад адхон 17 варожых эшалонаў з тэхнікай і жывой сілай праціўніка), уласны карэспандэнт па Віцебскай вобласці Уладзімір Хазанскі, карэктар Валянціна Скарынкіна, многія іншыя чырваназнаўцы. Супрацоўнікі нашых газет адчувалі сябе адзінай сям’ёй, у якой жылося дружна, творча, надзейна.

На рахунку звяздоўцаў і чырваназнаўцаў было вельмі многа выдатных спраў, у тым ліку гераічных. У гады вайны «Звязда» і «Чырвоная змена» выходзілі на часова акупіраванай ворагам тэрыторыі – на востраве Зыслаў, што ў Любанскім раёне. Рэдактарам гэтых газет адначасова з’яўляўся Міхаіл Парфёнавіч Барашкаў – таленавіты журналіст, бясстрашны воін. Журналісты абедзвюх газет разам з партызанамі хадзілі на выкананне баявых заданняў, забыўшы пра сон і адпачынак, пісалі матэрыялы ў нумар. Былы чырваназнавец, а пазней звяздовец Амяльян Шурпач у кнізе «Камсамольскі гарніст» расказваў аб дружбе, узаемадапамозе паміж журналістамі газет, якія дзяліліся дабытымі шрыфтамі, паперай, выносілі параненых сяброў з поля боя.

Шчырыя сяброўскія ўзаемаадносіны існавалі паміж супрацоўнікамі нашых газет заўсёды. У час падпісных кампаній, даведаўшыся пра тое, што нехта з «Чырвонкі» едзе ў камандзіроўку на сустрэчу з чытачамі, першы намеснік рэдактара «Звязды» Васіль Грыгор’еў прасіў закінуць слова і пра іх газету. Калі касманаўт Пётр Клімук паляцеў у космас з камандзіроўкай «Чырвонай змены», рэдактар «Звязды» Аркадзь Тоўсцік пазваніў мне і сказаў: «Малайцы твае хлопцы. Прабіўныя, ведаюць, дзе і як браць цікавую інфармацыю». А праз некалькі дзён у перадавым артыкуле «Звязда» адзначыла гэты факт, агучыла яго на сотню з лішнім тысяч экзemplяраў (такі ў 80-я гады быў тыраж «Звязды». Амаль такі ж быў і ў «Чырвонай змене»). Або такі факт: у дырэктыўных органах далі высокую ацэнку ініцыятыве «У кожным горадзе, кожнай вёсцы – свая ўдарная камсамольская справа», з якой выступіла «Чырвоная змена». Аркадзь Апанасавіч тут жа даў даручэнне сваім супрацоўнікам падрыхтаваць матэрыял у падтрымку гэтай ініцыятывы.

Выступаючы на з’ездах Саюза журналістаў Беларусі, нарадах, семінарах работнікаў СМІ, рэдактар «Звязды», пазней старшыня Камітэта па друку Рэспублікі Беларусь Міхаіл Іванавіч Дзялец неаднаразова называў «Звязду» і «Чырвоную змену» ў ліку тых, што абапіраюцца ў сваёй дзейнасці на шырокі аўтарскі актыў, не шкадуюць месца для матэрыялаў пазаштатных карэспандэнтаў, чытачоў. Значу, што ў тыя гады 60–70 працэнтаў газетных плошчаў адводзілася пад матэрыялы пазаштатнага актыву. Дапусціць, каб у адным нумары нехта з супрацоўнікаў выступіў у газеце з двума-трыма артыкуламі, на працягу доўгага часу друкаваліся адны і тыя ж журналісты – пра гэта нават і рэчы не магло быць. Ці не таму «Чырвоная змена», якая пазней страціла свайго чытача па гэтых прычынах, забылася, на які кантынгент яна працуе, скацілася да тыражу трох тысяч экзemplяраў і закончыла сваё існаванне ў 2003 годзе. Дзякуй газеце «Звязда», што раз на тыдзень змяшчае на

сваіх старонках укладыш «Чырвоная змена», як напамін пра тое, што ў беларускай моладзі яшчэ нядаўна было сваё старэйшае не толькі ў Беларусі, але і на тэрыторыі СНД выданне з такой назвай. Адзінае жаданне ў шматлікіх прыхільнікаў любімай «Чырвонкі» – бачыць яе адроджанай, шматтыражнай. І тады побач, як і раней, закрочаць па жыцці дзве старэйшыя беларускія газеты – у якіх два лёсы, але адна дарога. І задача адна – выходзіць адданых Радзіме сыноў і дачок, словам натхняць на пабудову моцнай, квітнеючай, дэмакратычнай краіны.

Елена Кононова
Белорусский государственный университет

ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЕ ИЗДАНИЕ: КОНЦЕПТУАЛЬНОСТЬ ПЛЮС КАЧЕСТВО

Богатая примерами журналистская практика зарубежных стран показывает, что приобретение газетой статуса «общенациональной» является показателем высокого уровня профессионализма и организации в области СМИ. Общенациональные газеты имеют много общего и, в то же время, особенного, соответственно условиям в различных уголках мира.

Сегодня пресса существует в специфическом климате, который диктует свои правила национальным медийным проектам. Для того, чтобы газета могла развиваться, она должна функционировать как коммерческое предприятие, окупающее собственные затраты, и при этом иметь концепцию, предъявить потребителю качественный продукт.

Новые финансовые реалии диктуют не совсем совершенные отношения с учредителями, независимо от формы собственности – государство ли это, частный собственник или коммерческая фирма. Логистика констатирует ожидание от печати осуществления интереса «сегодня на сегодня».

Поэтому, когда ведутся дебаты, должна ли газета быть независимой, мы говорим о финансовой и идеологической составляющих, что влечет за собой разрешение проблем, в первую очередь, в технической, технологической областях, дискурсной концепции. Главный фактор успеха в обретении репутации издания – это читатель, который устанавливает уровень уважения и тиражей. Другое дело, что качественные СМИ с их довольно интеллектуальными текстами не всегда востребованы читателями, тиражи их сравнительно невелики. С другой стороны, популярную прессу нельзя назвать фаворитом только из-за объемов продаж. Истинной популярностью пользуются издания, которые подают информацию объективно. Всегда ощущается, кто стоит за изданием, но те газеты, которые при этом все-таки стараются держать марку объективности, стабилизируют свою популярность.

Очень часто конкуренция между общенациональными и региональными газетами оборачивается не в пользу первых. Региональные газеты в деталях